

Испитивање психичких функција: практични аспекти у клиничком раду

доц. др Милица Боровчанин

Испитивање психичке функције **свести** - пробој Его граница

- ▶ “Да ли Вам се учинило да други могу да читају Ваше мисли?”
- ▶ “Да ли сте били у стању да знате шта други људи мисле?”

Испитивање психичке функције **свести**

- испитивање оријентације

▶ **аутопсихичка:**

- ▶ “Како се зовете? Када сте рођени? Колико имате година?”

▶ **алопсихичка:**

- ▶ “Ко су особе око Вас? Ко су особе које су Вас довеле? Ко сам ја и зашто носим овај бели мантил?”

▶ **спацијална:**

- ▶ “Које је ово место где се сада налазите? Каква би ово била установа у коју сте доведени?”

▶ **темпорална:**

- ▶ “Који је данас дан? Месец? Година?”

Испитивање психичке функције **свести**

- феномени деперсонализације и дереализације

▶ **Дереализација**

- ▶ “Да ли сте који пут доживели другачије Вама познату околину? Да ли је била на неки непознат начин измењена?”

▶ **Депресонализација**

- ▶ “Да ли сте некада доживели да сте сами себи непознати, другачији, као да сте промењени, на неки начин, што Вас је доводило у забуну?”

Испитивање психичке функције **пажње**

- ▶ Опсервацијом понашања болесника у току психијатријског интервјуа у свакодневној пракси закључујемо да ли је он у стању да своју пажњу правилно усмерава и добро одржава:
 - ▶ Да ли је активна пажња добро развијена?
 - ▶ Да ли је тенацитет добро очуван?
 - ▶ Да ли је одговарајућа способност вигилности пажње?
- ▶ Бурдонов тест:
 - ▶ штампани текст, задатак да се прецртавају два слова, једно које се чешће, а друго ређе јавља
- ▶ Пјерон-Тулузов тест:
 - ▶ квадратићи са цртицом на одговарајућем углу, па је задатак да се прецртају квадрати код којих се цртице налазе на одређеном месту

Испитивање психичке функције **опажања**

- ▶ Ауторитарни клиничари у психијатријској пракси сматрају да је недопустиво написати у историји болести да болесник негира халуцинације
- ▶ Испитивање пацијената у погледу откривања постојања чулних обмана долази на крају интервјуа
- ▶ Када је задобијено поверење болесника може се приступити процени евентуалног синдрома чулних обмана
- ▶ У акутној психози пацијент реагује веома бурно са поремећајем у понашању
- ▶ У хроничној фази психотичног поремећаја пацијенти остварују једну врсту коегзистенције са халуцинаторним садржајем

Испитивање психичке функције **опажања** - доживљај акустичних халуцинација

- ▶ “Да нисте можда некад чули гласове?”
 - ▶ Обратити пажњу на фиксиран поглед пацијента и углове усана
 - ▶ Држање болесника и мимика указују на ослушкивање гласова
 - ▶ Хетероподаци од персонала који је дуже у контакту са пацијентом
 - ▶ Подаци других пацијената о ослушкивању и монологизирању
-

Испитивање психичких функција **опажања**

- доживљај олфактивних и густативних халуцинација

- ▶ Тешко се откривају
- ▶ Постављање директних питања
 - ▶ “Да ли имате утисак неког непријатног мириса?”
 - ▶ “Да ли имате утисак да је храна променила укус?”

Испитивање психичке функције **мишљења**

- ▶ Присилне идеје се релативно лако откривају, јер их пацијенти сами износе
- ▶ Сумануте идеје се некада брзо открију, али их извесни болесници упорно прикривају – **дисимулирају**
- ▶ Потребно је велико стрпљење, упорност и искуство да би се пацијент навео да изнесе свој суманути садржај
- ▶ Корисно је узети хетероанамнестичке податке пре интервјуа са пацијентом који има суманута веровања

Испитивање психичке функције **мишљења** - вођење интервјуа

- ▶ Препоручљиво је уздржавање од сувишног повлађивања суманутог садржаја, а такође и од енергичног разуверавања
 - ▶ “Да ли сте приметили да Вас људи испитивачки посматрају, прате или чак прогањају?”
 - ▶ “Да ли сте можда имали утисак да неко утиче на Вас?”
 - ▶ “Да ли имате непријатеље, једног или више?”
 - ▶ “Да ли сте љубоморни и зашто, тј. има ли разлога?”
 - ▶ “Да ли Вам се понекад чини да располажете нарочитим способностима, што раније нисте знали или примећивали?”
- ▶ Уколико се добију потврдни одговори, онда ићи у детаље о врсти и евентуалној персоналној усмерености суманутих идеја

Испитивање психичке функције **памћења**

- ▶ Први подаци се могу добити из анамнезе
- ▶ Субјективну процену о упамћивању је потребно и објективно проверити
- ▶ Упознавање пацијента са сврхом испитивања због утицаја мотивације на резултате
- ▶ Испитује се само запамћивање и репродукција, док се ретенција може установити једино посредним путем
- ▶ Запамћивање:
 - ▶ понављање шест цифара после неколико минута
 - ▶ понављање једне реченицу после неколико минута
 - ▶ понављање показаних 5-6 предмета после неколико минута
 - ▶ важни догађаји
 - ▶ провера школског знања

Испитивање психичке функције **интелигенције**

- ▶ Клинички тест интелигенције за оквирну процену интелектуалних способности особе
 - ▶ Необразована или примитивна особа:
 - ▶ “Колико има годишњих доба? Колико има месеци у години? Колико има дана у недељи?”
 - ▶ Аритметичко резоновање (нумеричке способности):
 - ▶ “серија 7”
 - ▶ Апстрактно мишљење:
 - ▶ значење неке пословице
 - ▶ Анализа говора
 - ▶ Хетероподаци указују да ли је интелектуални дефицит стечен
 - ▶ Физиономија испитаника
-

Испитивање психичке функције **емоција**

- ▶ Психички енергетски набој који је у саставу емоција се манифестује кроз понашање и промене у раду висцералних органа:
 - ▶ кардиоваскуларни систем, срце и крвоток
 - ▶ респираторни систем
 - ▶ уrogenитални систем
 - ▶ звучни таласи при говору

- ▶ Испитивање:
 - ▶ наркоанализа
 - ▶ полиграфско регистровање вегетативних сметњи (детектор)
 - ▶ хипноза, психоанализа, асоцијативни и пројективни тестови

Испитивање психичких функција **нагона**

- ▶ Хетероанамнестички подаци или опсервација болесне прождрљивости или екстремног неуношења хране
- ▶ Снижење нагона за животом кроз вербализацију суицидалних
- ▶ О детаљима интимног живота се говори ретко, градити став поверења и поузданости са пацијентом
- ▶ Инспекцијом током интервјуа опсервирати држање: феминино или маскулино?

Испитивање психичке функције **воље**

- ▶ Објективним прегледом се не добија много података, потребно имати и увид у многе податке из анамнезе
- ▶ Слабост воље испитати:
 - ▶ мењање занимања и школа које су похађали
 - ▶ криминалне поступке или сексуалне деликте особа које су иначе у стању да сагледају значај и последице својих дела
- ▶ Стања која могу утицати на вољну активност:
 - ▶ алкохолисаност
 - ▶ сањивост
 - ▶ интоксикација
 - ▶ умор
 - ▶ неспавање
 - ▶ емотивно стање

